niedziela, 15.01.2023

Uroczystości, święta, wspomnienia - czyli ważność dni w liturgii

Ogólnie, bez wchodzenia w szczegóły, możemy rozróżnić w hierarchii ważności dni liturgicznych cztery typy obchodów: Uroczystości, Święta. Wspomnienia i Dni Powszednie. Ponadto obchody liturgiczne dzielą się na ruchome (związane z Wielkanocą) i stałe (związane z konkretną datą).

Uroczystości

Są najważniejszymi dniami w Liturgii, i co ciekawe dorównują i mają taką samą rangę jak niedziele – czyli są najważniejszymi obchodami liturgicznymi i należą do tzw. dni głównych. Ich obchód rozpoczyna się od pierwszych Nieszporów dnia poprzedniego. Niektóre uroczystości mają specjalny formularz Mszy wigilijnej, którego się używa wieczorem w dniu poprzedzającym uroczystość, jeżeli odprawia się Mszę w godzinach wieczornych. Także niedziela w kalendarzu liturgicznym ma rangę uroczystości, stąd obchód świętowania niedzieli rozpoczyna się w sobotę I nieszporami niedzieli. Umożliwia to sprawowanie w sobotę wieczorem Mszy św. według formularza niedzielnego /w Polsce po godzinie 16itej/. Obchód największych uroczystości, czyli Zmartwychwstania i Narodzenia Pańskiego trwa przez osiem dni – tzw. oktawa.

Uroczystości, ze względu na przeżywaną treść dzieli się na: Uroczystości Pańskie, Uroczystości Maryjne i Uroczystości ku czci świętych. Jeśli uroczystość wypada w piątek, to automatycznie znosi obowiązek postu oraz wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych.

Uroczystość w liturgii jest najbardziej rozbudowana. W czasie Mszy św. śpiewany (lub odmawiany) jest hymn Chwała na wysokości Bogu, są czytane dwa czytania przed Ewangelią, zalecana jest homilia oraz odmawiane Wyznanie Wiary (Credo).

Święta

Mają niższą rangę niż uroczystości. Dzielą się podobnie na Święta Pańskie, Święta Maryjne oraz Święta ku czci świętych. Święta obchodzi się w granicach dnia naturalnego, nie mają zatem I Nieszporów, chyba że wypadają w niedziele zwykłe albo w niedziele okresu Narodzenia Pańskiego i zajmują ich miejsce (o tym decyduje tabela ważności świąt i Uroczystości). Liturgia jest uboższa niż w Uroczystościach. W czasie Mszy św. odmawiany (lub śpiewany) jest hymn Chwała na wysokości Bogu, ale już nie ma Wyznania wiary (Credo) i jest jedno czytanie przed Ewangelią. Rangę świąt posiadają też dni oktawy Bożego Narodzenia, wspomnienia liturgiczne Apostołów oraz wspomnienia drugorzędnych patronów.

Wspomnienia

W roku liturgicznym są to obchody, które dotyczą kultu świętych oraz czci Matki Bożej. Dzieli się je na obowiązkowe (nie można ich pominąć w liturgii, ze względu na wysoką wagę) oraz wspomnienia dowolne (według uznania można je opuścić). Wzajemne relacje pomiędzy poszczególnymi obchodami liturgicznymi reguluje tabela pierwszeństwa dni liturgicznych. Jest ona niezbędna, jeśli w danym dniu nakłada się na siebie kilka obchodów i następuje konieczność wyboru jednego z nich. Wspomnienia obowiązkowe, które wypadają na dni wielkiego postu, można obchodzić tylko jako wspomnienia dowolne. Jeżeli w jednym dniu wpisano w kalendarzu kilka wspomnień dowolnych, można obchodzić tylko jedno z nich, a inne się opuszcza. W zwykłe soboty, w które nie wypada wspomnienie obowiązkowe, można obchodzić wspomnienie dowolne Najświętszej Maryi Panny.

Dni Powszednie

Najniższą kategorię stanowią Dni powszednie w ciągu roku. W te dni kościół nie wspomina żadnych świętych czy błogosławionych, choć dopuszcza Msze św. w różnych intencjach i z różnych okazji (tzw. Msze św. wotywne). Każdy okres liturgiczny posiada swoje dni powszednie, i dlatego w zależności od okresu liturgicznego, dni te mają też inną hierarchię. O tym decyduje tabela ważności świąt. Zgodnie ze wspomnianą tabelą wygląda to następująco:

- Środa Popielcowa i dni Wielkiego Tygodnia od Wielkiego Poniedziałku do Wielkiego Czwartku włącznie mają pierwszeństwo przed wszystkimi innymi dniami liturgicznymi
- dni powszednie Adwentu od dnia 17 do dnia 24 grudnia włącznie i wszystkie dni powszednie wielkiego postu mają pierwszeństwo przed wspomnieniami obowiązkowymi
- inne dni powszednie - w okresie zwykłym - ustępują uroczystościom i świętom.

Święta ruchome

Wśród obchodów liturgicznych można również wyznaczyć tzw. święta i uroczystości ruchome. Nie mają one stałej daty, a ich obchody są zależne od wyznaczanej co roku daty Wielkanocy. Ruchomymi obchodami liturgicznymi są np. Wniebowstąpienie Pańskie (40 dni po Wielkanocy), Zesłanie Ducha Świętego (Niedziela po Wniebowstąpieniu Pańskim) lub Boże Ciało (czwartek po Uroczystości Trójcy Przenajświętszej).